

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLEGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Hús esztendő.

Azt hittem, a Debreceni Protestáns Lap fog elsőnek megemlékezni a Baltazár Dezső püspökségének huszadik évfordulójáról. Mert a hivatalos ünneplést augusztus végére tervezik, mi pedig pontosan tartani akartuk magunkat a valóságos évfordulóhoz, augusztus 15-ikéhez. De a legmagasabb helyről jött kitüntetés, amelyről mások előbb értesültek minálunk, már augusztus elsején megindította a megemlékezések sorozatát s így mi is egy héttel elébe énekeltünk az ünnepnek. Ebben az esetben úgy módosul a régi mondás: jobb előbb, mint soha.

*

Nem sokan élünk azok közül, akik a közéletben már akkor is számottevő helyen voltunk, amikor a fiatal püspök elfoglalta magas hivatalát. Sokan, kivált az öregebbek, bizonytalan érzésekkel tekintettek reá. Nagy kérdőjelet láttak daliás alakja mellett. Mit hoz magával ez a konzuláris életkoron jóval alul levő férfi, aki már előzően is sűrűn mutogatta oroszlánkörmeit? Arányban lesz-e bölcsessége a bátorságával és az erejével?

Az ünnepélyes fogadtatás után két városi kocsit hozta be a vasúti állomástól az új püspök családját. A négy nagyobb gyermek megtöltötte a második kocsit. A két kisebb ott foglalt helyet szüleivel a parádés dízhintóban, ami a nagy előkelőségeknek kijár. A legkisebb, alig két éves kisleány elhelyezésével egy kicsit bibelődni kellett az apjának.

Megszólal valaki mellettem a kocsik mentén állók sorából:

— Sok mindent mondanak erről a Baltazárról, de nagyon jó embernek kell neki lenni.

*

Mi, fiatalok, azok is, akik nem születés ideje szerint, hanem lélekben voltak fiatalok, örömmel és lelkesedéssel fogadtuk az ifjú püspököt, még ha előző egyházi és egyéb közéleti munkájával nem értettünk is mindenben egyet. Kivált azok, akik a diák-kor idejéből voltunk közel hozzá. Előttünk nem ez volt az ő első diadala.

Aki a mult századi debreceni diákéletet ismeri, tudja, milyen nagy tisztesség volt ifjúsági könyvtárnoknak lenni. Ezért a nemcsak dícsőséggel, de anyagi javakkal is járó tisztességet mindig a legkiválóbbakat versenyeztette az ifjúság. Még a jogászok közt inkább könnyű volt a megegyezés, de ha theologus került sorra, rendszerint kemény harcok folytak s igen gyakran csak egy pár szavazaton mult, egész délután tartó általános titkos szavazás után, hogy kié legyen a babér.

Példátlan eset volt, hogy Baltazár Dezsőt egyhangú választással emelte az ifjúság a könyvtárnoki stallumba.

Az ifjúság, amely a maga társai körében jó bíró szokott lenni, már akkor megállapította róla azt is, hogy vezetésre hivatott, azt is, hogy jó ember.

*

A püspökségének első napjaiban újkenyéri úrvaorsora-osztáskor az istentiszteletet a városi szegényházban végezte. Kimentem én is oda és a szertartás végeztével együtt jöttünk be a városba. Csak úgy gyalogszerrel a poros országúton. A város végén a vasúti sorompót leeresztve találtuk, várakozni kellett. Ott fejeződött be közöttünk az úton folyt beszélgetés ilyenformán:

— Én mindenkivel keresem és meg is fogom találni — mondta — a békességet és az egyetértést. Meglátod, én Y-nal is teljes harmóniában fogok együtt munkálkodni.

— Ezt az egyet nem tudom elhinni — válaszoltam én —, mert nagy tisztelője vagyok ugyan Y-nak, de nem olyan embernek ismerem, aki a kapott sebet el tudja felejteni.

— Ejh, te nem akarsz az emberekről jót hinni — fejezte be a beszélgetést.

A tapasztalat aztán az én pesszimizmusomat igazolta, de az semmit sem változtat azon a tényen, hogy Baltazár Dezső mindenkire szeretettel akart közeledni és mindenkiben a jót, a megbocsátásra, feledésre, kiengesztelődésre készséget föltételezte a megvívott harcok után.

*

Püspökségének kezdetén nagy támasztéka volt, hogy elnöktársa, az egyházkerületi főgondnok, akinek szinte feltétlen tekintélye volt az egyházi életben, igaz szeretettel és megbecsüléssel vette körül. Pedig ez nem volt csekély dolog, hiszen nemesak az életkor jelentékeny különbsége s nemesak a társadalmi befogás érthető különbözősége állott közöttük, de az a közismert tény is, hogy Baltazár Dezső porondon állt már az előző püspökválasztáskor, a Degenfeld gróf jelöltjével, különösen kedves emberével: Eröss Lajossal szemben. Azok, akik megszokták a hatalom bírását, nem szívesen látják, ha valaki keresztezi a törekvésüket s legkevésbé sem lett volna csodálatraméltó, ha Degenfeld gróf az Eröss Lajos korai elvesztésével is növekedett keresésében nem tudott volna jó szemmel nézni az annak helyébe lépő volt ellenfélre.

A nagy öreg embernek nemes bölcsessége mellett, a fiatalnak képessége és készsége is kellett ahhoz, hogy ez így alakulhasson.

Bizonyára Baltazár püspökre volt ez első sorban áldásos. Minden egyébtől eltekintve, már csak azért is, mert a Degenfeld gróf nagyszámú hívei habozás nélkül mellé álltak s részben idővel az ő táborkarának oszlopai lettek.

De az idők folyamán változtak az erőviszonyok. A fiatalság olyan baj, amely elmúlik, az öregség olyan, amelyik mindig nő. És abban, hogy amidőn a rendelkezés mindinkább átment a fiatalabb kezekbe, az elnöktársak közötti viszony változatlan maradt, évről-évre növekvő része volt az ifjabb társ hálás szeretetének.

*

Azok, akik mindent nagyon jól, sőt jobban akarnak tudni, kisütötték azt is, hogy az öreg gróf az élete végén el volt kedvetlenedve elnöktársa ellen, aki — így szólt a tanítás — őt egészen háttérbe szorítja.

Ez egészen költői agymunka volt. Eltekintve attól, hogy Degenfeld József gróf nem olyan ember volt, akit akárhol is háttérbe szorítani lehetett volna, legjobb tapasztalataim alapján mondhatom, hogy soha semmi keserűséget nem érzett Baltazár püspök irányában. Sőt, ha azok a bizonyos mindent jobban tudók esetleg felhívták figyelmét a püspöknek valamely bírálat alá vont tetteire, ilyesmi választ adott: Lehet, hogy én sem úgy tettem volna, de én már öreg ember vagyok; olyan erős egyéniségnek, mint a püspök, nem lehet az útját megszabni.

Az öreg gróf csakugyan érzett sok kedvetlenséget az élete végén, de nem a püspök ellen, hanem azok ellen, akik nem igyekeztek titkolni, hogy Baltazárt nem szeretik, meg azok ellen, akik nagyon is igyekeznek kimutatni, hogy szeretik. Valósággal féltette a püspököt ettől a két csoporttól s nem tudnám megmondani, melyiktől jobban. Féltetni csak azt szokta az ember, akit igazán szeret.

Egészen bizonyos, hogy azok, akik az öreg Degenfeld gróf irányzatához hívek, sohasem fognak ellene fordulni Baltazár Dezsőnek, még akkor sem, ha bármily kemény elvi ellentét állana közük. Mert úgy gondolják — amint Degenfeld József gróf vallotta —, hogy mennél markánsabb egyéniséget tettünk a fejünkké, annál kevésbé szabad segíteni az ellenségeinek.

*

Bírálat természetesen érhet mindenkit egy hosszú közéleti pályán. Aki sokat tesz, azt sok bírálat éri. Baltazár püspöknek az a felfogása, hogy neki, exponált állásánál fogva, mindenütt ott kell lenni. Másnak más a véleménye s ezért gyakran esik, hogy vagy egyik, vagy másik oldalról kifogásolják valamely lépését. Különösen szívesen észreveszik, hogy ha a sűrű cselekvések között nincs meg mindig a száraz logikával keresett összhang. Holott a Bismarck ismeretes mondása szerint a következetesség nem a püspökök jellemző tulajdonsága.

Kivált a politikára tartozó, vagy a politikát érintő kérdésekben áll elő hamar a bírálat. A legkönnyebb recipe, persze, az volna: tessék távol maradni minden politikától s akkor nem lesz kifogás.

De talán ez sem panacea, sőt némelyek szerint medicina peior morbo.

Aztán meg így is kiegyenlítődik minden. A szomorú emlékezetű október után, amikor hivatalos kötelessége teljesítéséért keményen támadták, macskazenével molesztálták, ujságokban mocskolták, egyik egyházi gyűlés is ellene fordult s nagy egyhangúsággal bizalmatlanságot szavazott irányában. Aztán fordult az idő s ugyanaz a gyűlés országos akciót indított az iránta való bizalomnyilvánítás végett. Sem egyikről, sem másiktól nem lett a Baltazár Dezső hajszálainak a száma sem kevesebb, sem több, de még református anyaszentegyházunk hajszálállományán sem történt — Istennek hála — semmi változás.

*

Azok, akik, a mi elégedetlenkedőinknél sokkal tisztábban látva, jól tudják, hogy rajta keresztül a protestantizmuson is üthetnek, persze, sietnek felfűjni minden szúnyogot elefánttá, sőt nem irtóznak a vakmerő ráfogástól sem. Különösen a — Debrecenben egyébként mindössze pont egy hónapig tartott — kommunista uralom és az oláh megszállás idejével kapcsolatban terjesztettek egy csomó undorító rágalmat.

E rágalmak között pedig egy sem volt olyan alávaló, mint az, amely — s ez benne a nevezetes — valódi tényállítást tartalmazott. Az oláh király ama bizonyos üdvözlésére gondolok, amelyet olyan sűrűn és olyan gyűlöletes színezettel emlegettek.

Én nem voltam ott abban a deputációban, tehát nyugodtan beszélhetek. De ott volt Debrecen város társadalmának sok előkelősége. Követelték tőlük, hogy ott legyenek. Persze,

beszélni csak egynek lehetett. Azt is kijelölték, hogy ki legyen. A beszédben konvencionális frázisoknál egyéb nem volt.

Hát már most azt értem, ha valaki azt mondja: Nem kellett volna menni, inkább kellett volna tűrni, hogy sarcolják Debrecent és lakosait, bénítsák meg kulturális intézményeit. Nem tudom, lett volna-e célja és eredménye ennek a martiriumnak, azonban ezt a felfogást értem.

De az, hogy az egyik embert, aki ott volt, tovább magasztalják, a másikat meg megbélyegezni akarják, olyan erkölcsi romlottság, aminő csak egy silány, erkölestelen, hitvány forradalom nyomában lápvirágként fejlődhetik ki.

*

A rágalmazói mégis legalább egyidőre elérték céljukat. Baltazár püspöknek egyházi bírósága előtt igazolnia kellett magát. Teljes elégtételt kapott. Mindegy; mikor az államfő Debrecenbe jött, minden eszközzel útját akarták állni a találkozásnak. Keserű emlékek ezek, jobb rájuk tán nem is gondolni.

A bántalmak és keserőségek a másik oldalon is okoznak helytelen megítélést. Baltazár püspök az ellene irányuló támadásoknak magyarázatát olyan helyen is kereste, ahol nyoma sem volt.

Mikor a helyes információk vétele után elhatározta magát, hogy a Kormányzó úrnál kihallgatásra jelentkezik s a többöntől várva-várt kihallgatás megtörtént, mivel az ilyen alkalommal történeteket és beszélteket nem szokás elmondani, azt kérdeztem tőle, milyen impressziókat szerzett. A válasz csak ennyi volt:

— Nagyon nagy ember az.

Most, íme, a nagyon nagy ember is elküldte a maga fényes elismerését a húsz év óta működő püspöknek s akitől parányi emberkéek tíz év előtt el akarták zárni, most a legkiválóbbaknak nyilvánítottak szűk körébe hívja meg. A nagyon nagy ember is meglátta azt, amit mi, közelebbiek régen tudunk, hogy Baltazár Dezső emberi gyöngeségeinek legtöbbször könnyű megmagyarázni azzal, hogy jó ember és enged a maga és mások fantáziájának.

*

Szándékosan nem beszéltem működésének eredményeiről.

Ez a húsz esztendő olyan borzalmasan nehéz idő a magyarság életében, amilyen a mi, szenvedésekben nem szűkölködő történetünkben is kevés akad. Nehéz időkben az alkotás is nehéz, a hanyatlás és romlás annál gyorsabban megyen. Majd a történetírók feladata lesz megállapítani, hogy ami haladás, ami stagnálás, ami hanyatlás volt ezekben az esztendőekben, mennyiben írható a kor és mennyiben egyes emberek munkája számlájára. Majd az elfogulatlan későbbi kor fogja eldönteni azt is, hogy amiben emberi munka tesz számot, mennyi abból a Baltazár Dezsőé s mennyi a munkatársaié, akik — kivált az ORLE és intézményei körében — vele egy nyomon haladtak.

Én itt csak egyetlen dolgáról emlékezem

meg, amit senki sem vitathat el tőle, amiben senkivel sem osztozik: az amerikai útról.

Hovainkább a róla nevezett alapítvány fogja fenntartani ennek az útnak az emlékét. Az emberek hozzászoknak, hogy az a kétszáz-ezer pengő megvan, sőt talán bosszankodnak is, hogy nekik miért nem juttatnak belőle.

A Baltazár amerikai útjának pedig nem ez az egyébként nagyon becses és nagy szolgálatokat tevő alapítvány az igazi emléke, hanem maga a kollégium. Az, hogy a kollégium áll és működik.

Mindenki tudja, hogy a tízmillió korona hadikölcsön jegyzéséből kilencmillió korona kézizálogkölcsön terhelte a kollégiumot. Ezután az eredeti kamattétel szerint is félmillió korona kamatot kellett fizetni. Pedig volt idő, mikor a kamatláb 30—40 száztólira felemelkedett. Milliókra ment volna tehát a kollégium évi kamatterhe, ha Baltazár Dezső az amerikai gyűjtés eredményéből ki nem váltja az elzálogosított kötelezvényeket.

Mi lett volna akkor? Volna-e még lehetőség ma tanácskozni a kollégium így is nagyon súlyos anyagi helyzetén? Nem roppant volna-e már évekkkel ezelőtt össze? Attól tartok, nem lett volna erőnk és önbizalmunk a szörnyű terhet elviselni.

*

Lehet, hogy nincs igazam abban, amit ideírok.

Én — nem tudom, református keresztyén puritánságból-e, vagy csak egyszerűen a tömegiszonyban jelentkező ideges állapot miatt — nem vagyok barátja a nagy felvonulásoknak. Azt is hiszem, hogy ebben a vonatkozásban római katolikus testvéreinkkel hasztalan akarunk versenyezni.

Én — lehet, hogy egészen helytelenül — nem csináltam volna semmiféle parádés ünnepet.

Én semmi egyebet nem tettem volna, mint-hogy álljon meg valaki az egyházkerületi gyűlés napján a kollégium előtt és szóljon így az egybegyűlt atyákhoz:

— Látjátok, az, hogy a kollégium még a miénk, hogy a gyermekeinket még ma is tanítják és táplálják a magunk főiskolájában, az a Baltazár Dezső érdeme. Amit évszázadokon át Debrecen város polgárai, amit a Tiszántúl és az egész ország református urai végeztek s amit — ha nem volna ilyen szörnyű szegénység — ma már a magyar hazától is lehetne várunk, az utolsó tíz esztendőben Baltazár Dezső teljesítette. Atyámfiái, férfiak, akkor kezdjétek el az ő bírálatát, ha majd magatok is állítottok ekkora pillért a magyar református egyház — bizony szomorú állapotban levő — épülete mellé. De addig, barátaim, ne hányjátok szemére, hogy emitt a tető megcsordul, amott a vakolat leomlik. Ha ő nem tudja megfordítani, fordjátok meg ti, ha ő nem vakolja, vakoljátok ti és ha elhibázott mozdulattal még kárt okozna is az épület valamely részében, azt is szó nélkül és gyorsan igazítsátok meg, mert ez a pallér a házunk megmentésében nagy szolgálatot tett.

Kun Béla.

KÖZÉLET

Amihez mi nem értünk . . .

Ugyan mi lehet az? Hiszen van köztünk, aki műasztalos, rádió-műszerész, autószerelő, díjat nyert közgazdász, újságíró, jogi doktor stb. stb., mellékesen, egyéb tudományos és művészeti szakmákról nem is szólván. (Mind-ezeket az illetők dicséretére mondom.)

Amihez mi nem értünk, az a magunk reklámozása, magasztalása. (Az egész lelkipásztori státusra gondolok és nem egyes választási alkalmak agitációjára.)

Az egész dolog akkor jutott eszembe, mikor Bangha páternek egyik legutóbbi prédikációját hallgattam rádión, a római katolikus papságról, annak nélkülözhetetlen voltáról, kivételes helyzetéről, képességéről stb. . . . Csak pár töredékes mondatot írok le.

„A magasabbrendű életet Krisztus hozta. Hogy ez megőriztetett, az a róm. kath. papság érdeme. Azok folytatják Krisztus munkáját. A róm. kath. papok nemesak hirdetik, hanem meg is mutatják az igaz életet. Jézus a lelkek kormányzását rájuk bízta. Vezesd az én juhaimat és az én bárányaimat.

A legbecsületesebb ember is sokszor lelkiismereti labirintusba kerül. (Bűnbe esik?) Akiknek ti (t. i. a róm. kath. papság) megbocsátjátok bűneiket, azoknak meg van bocsátva odafönn is. Lehetek apagyilkos, de ha odaborulok a gyóntató-székre és megbánom, a katolikus pap által csoda történik. (A feloldozás) Ez nagyobb csoda, mint a világ teremtése volt. . . .

Nem exegesis és nem velök való vitázás kedvéért sorolom el Banghanak ezt a pár gondolatát, hanem hogy bemutassam, milyen nagy-szerűen értik ők a módját annak, hogy a róm. kath. papot a maga csodatevő (?) hatalmával, képességével úgy tüntessék fel, mint a róm. kath. hívő legnagyobb jóltevőjét.

„Mondják, hogy hatalomra vágyunk — folytatja Bangha —. Hát lehet ezt mondani most? Hát hol hatalom a róm. kath. papság? . . . Hogy lelki értelemben legyen hatalom? Ez természetes. Ez elvünk is. Igenis, hatalom akarunk lenni a lelki életben. Dehát ez csak nem bűn!? . . . Hát bűne az az orvosnak, hogy az egészségügyi elvek érvényesítéséért küzd? Hát bűne az a papságnak, hogy a krisztusi elveket akarják diadalra juttatni? . . .

Nem a pap személye, hanem a Krisztustól rendelt feladata és méltósága az, amelyik tisztetreméltóvá teszi őt. És a jó katolikus szélesen lelemeli a kalapját, ha látja a papját.

Szégyen volna ránk — szól Bangha —, ha elsősorban nem a katolikus templomokat gyujtanák fel és elsősorban nem a katolikus papokat ölnék meg a kommunisták! . . .” stb. stb.

Egyházi, exegetikai és egyéb elvi ala-

pokon vitatkozhatunk a róm. katolikusokkal a papirend és egyetemes papság felől, de az bizonyos, hogy ország-világ elébe mi nem tudjuk úgy odaállítani református lelkipásztorainkat, mint ők. Nem értünk hozzá. Úgy is mondhatnám, hogy nem akarunk érteni hozzá. Mi azt mondjuk: Soli Deo Gloria, egyedül Istené a dicsőség. Mi azt mondjuk: Annak (t. i. Jézusnak) növekedni kell, nekünk pedig alább szállanunk; de mégis kérdelem, nem nagyobb lenne-e Isten dicsősége és Jézus neve közöttünk, ha mi is tiszteletesebbek és megbecsültebbek lennénk a világ előtt? Amihez — tudom — nem a Bangha-féle prédikációk, hanem hivatásunknak Krisztus szerinti felfogása és betöltése visz közelebb.

Ehhez aztán már nekünk kellene jobban értenünk! . . .

(Szamoskér.)

Kósa Béla.

HÍRADÁS

Püspöklátogatás Tiszaroffon.

Bensőséges, meleg ünnepe volt a tiszaroffi nemes, szent gyülekezetnek, de boldogan mondhatjuk: Tiszaroff egész községének is július 25. és 26. napján. Meglátogatta D. Dr. Baltazár Dezső püspök. A gyülekezet lelkipásztorával s főgondnokával az élén a nyomasztó életviszonyok ellenére is boldogan, nagy lelki örömmel készült méltóképpen való fogadására s készséggel hozta meg áldozatait e cél elérésének szolgálatában.

A Püspök úr Kunhegyesig vasúton, onnan autón, majd négyes fogaton tette meg az utat Tiszaroffig. Kunhegyesre szombaton d. u. 3 órakor érkezett. Előzőleg — útját megszakítva — a kenderesi kúrián audiencián jelent meg, majd bensőséges családi körben ebéden vett részt főméltóságú Kormányzó urunknál. — A kunhegyesi állomáson a presbiterium élén Masáth Ferenc lelkipásztor, a kunhegyesi és törökszentmiklósi műútnak pusztagyendai egyesülésénél pedig Tiszaroff község előljárósága élén dr. Muhoray Károly, a tiszaiközépjárás főszolgabírája köszöntötte igaz tisztelettel és meleg szeretettel. Idáig ment elébe Püspök úrnak, vitéz Boross Gyula vezetésével a gyülekezet deli fiaiból, leventéiből alakult árvalányhajás bandérium is s miután Püspök úr Török Imre esperessel, gróf Waldeck Hubert autójáról átszállott Bérczay Gyula pompás négyes fogatára, ennek vezetésével vonult be ünnepi harangzúgás közben 1/4 órakor a templom előtti tere, ahol a gyülekezet apraja, nagyja várokozott reá. A harangok elnémulásával Németh Vince lelkipásztor az egész gyülekezet nevében köszöntötte Püspök urat igaz szívből fakadó „Isten hozott”-tal szépen és melegen, Zitás Marica úrleány pedig kedves üdvözlő szavak kíséretében egy szép fehér rózsacsokrot nyújtott

át neki, amire Püspök úr válaszában kedvesen, de egyben szomorúsággal emlékezett meg arról, hogy nem először van Tiszaroffon; ezelőtt 40 esztendővel t. i. járt még egyszer itt, amikor mint theologus diák, kántustag gyászdalokat énekelt egy gyönyörű fiatal asszony koporsója felett (Bárczay Gyuláné Domonkos Juliska). Akkor egy nemes család mélységes bánatának harmata hullott fiatal lelkére, most a tiszaroffi gyülekezet, az egész szomorú magyar haza népének nyomorúságfelhője borul reá.

A generális vizitáció ezután a lelkészi hivatalba ment, ahol Püspök úr személyesen végezte a gyülekezet külső és belső életére, a lelképásztort tiszte betöltésére, hivatala vezetésére kiterjedő beható vizsgálatát. A vizsgálat végeztével Németh Vince lelkész feleségével, örvendező szívük teljességével Püspök úr tiszteletére uzsonnát adtak, melyen esperes úron, az egyház főgondnokán és a presbiterium előkelő tagjain kívül résztvettek a Püspök úr tiszteletére megjelent környékbeli lelkészek, az esti ünnepély szereplői s a helybeli, valamint a szomszédos, tiszaburai tantestület tagjai is.

Este 1/28 órakor „Protestáns Sajtószövetség”-i estély volt, a gyönyörűen feldíszített és zsúfolásig megtelt templomban, melynek úrasztalán a rózsanemesítéssel évtizedek óta nagy lelki gyönyörűséggel foglalkozó lelkész kertjéből származó hatalmas rózsacsokor illatozott, gyönyörű szimbólumaként annak az Isten iránti hálának és Istenben való öröme, mely a lelkész és az egész gyülekezet szívét betöltötte s amely e kedves formában is szeretett megnyilvánulni és kifejezésre jutni. Az estélyt a néhai Juhász Sándor, volt tiszaroffi lelképásztor szerzette 192. dics. első három versének eléneklése után esperes úr nyitotta meg szép, meleg, költői szárnyalású beszéddel. Szépen szavalt Kiss Irénke IV. o. végzett polgári isk. tanuló, Gulyás Erzsébet ötödéves medika pedig klasszikus szépségű, kristálytisza szopránjával gyönyörűen énekelt. Majd Püspök úr szószékbe menvén, a Jelenések könyve 3:8—12. verse alapján hatalmas beszédben tárta a gyülekezet elé a hűség fogalmát s az ebből eredő kötelességek sorsdöntően komoly teljesítésének életbevágó szükségét. Püspök úr beszéde után a tiszaroffiak művész-kántora: Herczegh László Bachnak egyik fugáját adta elő nagy precizitással és ragyogó technikával. Szabó Etelka VII. o. végzett gimn. tanuló szépen és ügyesen előadott szavallata s a helybeli református énekkar éneke után a fenti ének 4., 5. versének eléneklésével ért véget az estély, mely a nemes célra a gyűjtéssel együtt 500 P-t jövedelmezett. Püspök urat esperes úrral s a helybeli és vidéki meghívott vendégekkel együtt gróf Waldeck Hubert, a tiszaroffi gyülekezet áldott, melegsívű, egyházának minden ügyét-baját szíven viselő, érte szíve minden érzésével lelkesedő, áldozatkész főgondnoka látta vendégül vacsorán.

Másnap, vasárnap reggel kedves meglepetés

várt reánk, Maklár Károly egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes váratlanul megérkezett. Szombat este érkezvén haza ugyanis Gleichenbergből s megtudván, hogy Püspök úr Tiszaroffon van, utána jött. Nagy örömmel üdvözlöttük valamennyien.

Nemsokára megszólaltak a harangok s a Püspök úr vezetésével istentiszteletre vonultunk. Az újból zsúfolásig megtelt templomban hatalmas erővel szárnyalt ég felé a XC. és XXXV. zoltár ősi dallama. Esperes úr olvasott Bibliát s imádkozott, majd Püspök úr lépett a szószékre s a Lukács 22:61—62. verse alapján az ember hűtlenségéről, Krisztus megtagadásáról, Krisztusnak szomorú, szánakozó, sajnáló tekintetében is ott fénylő nagy szeretetéről s a bűnbánat felemelő, megtisztító, diadalmas erejéről szólott hatalmas ékesszólással és nagy hatással, egyéni, társadalmi és nemzeti életünkre való vonatkozásokkal átszőtt gyönyörű beszédben. Utána mély áhitattal emelte imádságának szárnyain a lelkeket a Kegyelem székéhez, áldást kérve e történelmi emlékekben gazdag multú gyülekezetre, anyaszentegyházunkra, magyar hazánkra, ennek Kormányzójára s országunk minden rendű-rangú és felekezetű lakosaira. Végül rövid, tömör szépségű beszédben megáldotta a gyülekezetet.

Istentisztelet után a mult évben felavatott új iskolaépület egyik tantermében presbiteri gyűlés volt, melyen Püspök úr beszámolván vizsgálatának eredményéről, nem csupán elismeréssel, de egyenesen dicsérettel szólt arról a szép rendről és egyházépítő munkáról, mely a gyülekezet életében folyik. A templom, lelkészlak s a több. egyházi épületek jó karban vannak, adósság nincs, az egyházi adó 75%-ban befolyik, a templomlátogatás mérve a legnagyobb öröme ad okot, a gyülekezet lélekszámának 1/6-a úrvacsorázik. A lelkészi hivatal vezetése példás és mintaszerű pontossággal történik. Mindez a buzgó lelképásztor és főgondnok, valamint a presbiterium lelkiismeretes kötelességteljesítésének és példaadásának eredménye, miért is életükre, minden munkálkodásukra továbbra is a jó Isten megáldó és megsegítő kegyelmét kéri.

Presbiteri gyűlés után Püspök úr a lelképásztorok, a róm. kath. egyház, izr. hitközség, a pusztagyendai reformátusok, a református tantestület, Tiszaroff község, az Úri Kaszinó, Ármentesítő Társulat, Polgári Olvasókör, Iparosok és Kereskedők Olvasókörének a tisztelgését fogadta.

A küldöttségek fogadása után Püspök úr rövid látogatást tett a község előkelő urainál s a küldöttségek szónokainál. Majd déli 1 órakor a gyülekezet áldozatkészségéből 150 terítékes izletes közebed volt, amelyen Püspök úr a főméltóságú Kormányzó úrra, gróf Waldeck Hubert főgondnok Püspök úrra, Jancsó Géza nyug. főszolgabíró az esperes úrra, esperes úr az egész Tiszaroffra, végül Németh Vince lelki-

pásztor gyülekezetének minden kedves vendégére mondott pohárköszöntőt. Három óra-
kor Püspök úr autón Kisújszállásra, majd
onnan vasúton haza utazott.

Magas látogatásának emléke felejthetetlenül
bevésődött a tiszaroffi gyülekezet lelkébe s
örökké élni fog történetének lapjain. Lelkipász-
torának szavain keresztül azzal az édes remény-
séggel búcsúzott tőle, hogy amikor majd nem-
sokára be fogja takarítani 20 esztendő püspöki
működésének értékes termését, bizonyára rá
fog ismerni arra a sugárzó kévére, mely a tiszar-
offi gyülekezet, magas személye iránt érzett
és kinyilatkoztatott, hálás tiszteletének és ra-
gaszkodó szeretetének dús kalászaiból kötött
ez alatt a két nap alatt. Áldott legyen a Püspök
úr s legyen áldott a tiszaroffi nemes, szent gyüle-
kezet! De mindenekfelett áldott legyen Isten,
aki szolgáló útján ezekben a gondterhes napok-
ban is drága alkalmakat szerez gyermekei szá-
mára az Ő benne való elnyugovásra, megújul-
ásra és megerősödére! **Tiszaparti.**

ISKOLA

**A Debreceni Református Tanítónőképzőintézet
Értesítője az 1930—31. iskolai évről.** Szerkesz-
tette: Dr. Papp Ferenc. A szépen összeállított
értesítő a dr. Dóczy Imréről szóló megemlékezés-
sel kezdődik. A iskolába beiratkozott 239 nö-
vendék, református 216, ág. ev. 11. Az I. osz-
tályba 46 tanulót vettek fel. Az V. osztály pár-
huzamos volt, V. b)-be 29 érettségi vizsgát tett
leány járt. A növendékek általános előmenete-
le: jeles 34, jó 111, elégséges 84, javít 6.
A tantervben előírt anyagot minden tárgyból
minden osztály elvégezte. Az intézetben mű-
ködött 14 rendes, egy óraadó tanár és három
hitoktató. A tanári kar iskolán kívüli munkás-
sága általánosan elismert és élénk. A vallásos
nevelés és a nemzeti érzés mélyítésére nagy gond
fordított. Református növendékek vasár-
naponként rendes istentiszteleteken vettek részt.
November 1-től május 1-ig az intézet tornater-
mében volt minden vasárnap istentisztelet, a
gimnáziumi tagozattal közösen. Az ifjúság több
vallásos és hazafias ünnepélyt rendezett. Az
egészségi állapot kedvező volt. Az intézetben
működött ifjúsági egyesületek: Ifjúsági Leány-
egyesület, Önképzőkör, Ifjúsági Vöröskereszt
Egyesület, Ifjúsági Segítőegyesület, továbbá
Németnyelvi önképzőkör. A képesítő-vizsgálat
dr. Révész Imre egyetemi tanár elnökleve alatt
s Kolumbán Lajos kormányképviselő előtt folyt.
Vizsgálatra jelentkezett 70 rendes növendék,
kik közül 64 kapott tanítói oklevelet. Reform-
átus orgonista-kántori oklevelet nyert 8 jelölt.
Az iskola szertárai és könyvtárai ez évben is
gyarapodtak. A növendékek között 1930—31.
iskolai évben kiosztott segélyek és jutalmak
összege 22,593 P. A tanítónőképzőintézettel
kapcsolatban három gyakorlóiskola működött,

ahol a képző növendékei a gyakorlati kikép-
zést a tanterv és utasítás kívánalmái szerint
kapták. A részletes és gazdag értesítő nagyszerű
és eredményes munkáról számol be. **bb.**

HALOTTAINK

Dr. Illyefalvi Vitéz Géza, Tisza István Tudo-
mányegyetemünkön az elméleti közgazdaság-
tan és pénzügytan ny. r. tanára, folyó hó 2-án,
60 éves korában Budapesten, szívszélhűdés kö-
vetkeztében hirtelen, váratlan elhunyt. Az erős
református (ha jól emlékszünk, lelkészi) család-
ból származott tudós tanár szaktudományának
kiváló művelője volt s mint ilyen került már
25 éves korában sárospataki főiskolánk egyik
jogtudományi tanszékére s onnan 1914-ben a
debreceni egyetemre. Az egyházi és világi köz-
életben nem vitt nevezetesebb szerepet, de
jellemtisztaságával, szívbeli jóságával, fárad-
hatatlan kötelességteljesítésével, egész nemes
úri lényegével s a kommunista és oláh hörtö-
nökben is megbizonyított hazafiságával egy-
aránt díszre volt a magyar református névnek.
1926—27. évi rectorátusához egyetemünk tör-
ténetének több fontos mozzanata fűződik. —
Aránylag korai elköltöztét mély fájdalommal
gyászoljuk, emlékeztet Isten iránti hálával
áldjuk és örizzük!

Papp János volt derecskei református tanító,
93 éves korában elhunyt. Boldogok, ak k az
Úrban hálnak meg!

KÜLÖNFÉLÉK

**A debreceni egyház presbiteriuma augusztus
15-én gyűlést tart.** Ezen a napon lesz 20 éve
annak, hogy dr. Baltazár Dezsőt beiktatták
püspöki székébe. E nevezetes presbiteri gyű-
lésen fogja kifejezésre juttatni ez a nagy erkölcsi
testület a Püspök, mint az egyház lelkeszelnöke
iránti tiszteletét és ragaszkodását.

Lapunk felelős szerkesztője Dr. Révész Imre
előreláthatólag a hó végéig Debrecentől távol
lesz. Ez idő alatt a lap felelős szerkesztését a
kiadótulajdonos, dr. Szentpéteri Kun Béla végzi,
akihez küldendő a Kollégiumba minden, a szer-
kesztőséget illető közlemény.

**A debreceni csapócecai egyházzrész ideigle-
nes vezető lelkésze.** A csapócecai egyházzrész
ideiglenes vezetésével az esperes az egyház
elnöksége javaslatára dr. **Dancsházy Sándor** hit-
oktató-lelkészt bízta meg. Ezt a megbízást az
tette szükségessé, hogy dr. Soós Béla tanító-
képzőintézeti tanár, aki a már háromnegyed éve
pásztor nélküli egyházzrész lelki munkáinak ideig-
lenes vezetésével meg volt bízva s e megbízatá-
sát mindenek meglegedésére kiválóan telje-
sítette, folyó hó 1-ével e megbízását visszaadta,
mert állami tudományos kutató ösztöndíjat
kapott s a kutatás megkezdése végett külföldre
utazott, ahol egy nagyobb egyháztörténeti

munka alapjait rakja le. A távozonak is, a helyébe lépőnek is, aki szintén egyike a debreceni egyház legkitűnőbb lelki munkásainak, őszinte örömmel fejezzük ki áldáskívánatainkat.

A köztemető kútfigurája. Debrecen város által a köztemető művészi munkáira hirdetett pályázaton a medence kútfigurájára kiírt pályázatot Nagy Sándor Dóczy-intézeti tanár, szobrászművész nyerte el, ülő női figurával, amely a kezében halat tart és a hal szájából folyik a víz. A bírálóbizottság a halat profánnak vélte a temetőben, kívánatosnak tartva a terv átdolgozását. Uray Sándor lelkész és dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi rector magnificus ezzel kapcsolatban beadványokat intéztek a város vezetőségéhez, rámutatván, hogy a hal nem profán a köztemetőben, merthízen a hal az őskeresztyénségben a feltámadás szimbóluma volt.

A dunántúli református egyházkerület folyó évi szeptember hó 7-én ünnepli, főméltóságú nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó úr jelenlétében, az egyházkerület anyaiskolája: a pápai református főiskola fennállásának negyvenedik évfordulóját, amely ünnepély sorrendje ez: Szeptember 6-án: 18 órakor a Kollégiumi Diákszövetség közgyűlése és össztalálkozója a főiskolai nagydíszteremben; — 20 órakor közös vacsora. Szeptember 7-én: 9 órakor ünnepi istentisztelet a) a református templomban, prédikál Ólé Sándor pápai lelkész; b) az ág. hitv. ev. templomban, prédikál Győry Elemér győri lelkész; 10½ órakor az egyházkerület ünnepi diszközgyűlése a főiskola udvarán (rossz idő esetén a főiskolai nagydíszteremben). A főméltóságú Kormányzó urat és a vendégeket üdvözli dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok, az ünnepi beszédet tartja dr. Pongrácz József főiskolai igazgató; felszólalnak a m. kir. kormány, a református Konvent, a külföldi és hazai hatóságok, intézetek hivatalos küldöttei, a beszédekre válaszol dr. Antal Géza püspök; 12½ órakor a pápai főiskola hősi halottainak emlékét megörökítő szobormű leleplezése a főiskolai lépcsőház I. emeletén; 13 órakor a főiskola multját és jelenét feltüntető kiállítás megnyitása a főiskolai díszteremben; 13½ órakor közebed a főiskolai köztartáson; 16 órakor a pápai Jókai-kör által felállított Jókai- és Petőfi-szobor leleplezése a Széchenyi téren. — Akik bármely okból meghívót nem kaptak, de az ünnepélyen részt óhajtanak venni, jelentkezési lapért augusztus 10-ig forduljanak a Főiskolai Igazgatóságához, Pápa, ahova kell fordulni a jubileummal kapcsolatos mindennemű felvilágosításért.

Laky Zsigmond amerikai lelkész az apagygyülekezetben. Most két éve felesége látogatta meg az apagygyülekezetet, tartott maradandó emlékű beszédet. E hó 19-én pedig Laky Zsigmond lelkész követte hitvesét a missziói úton, mely áldásteljes volt ezúttal is. A legnagyobb dologidőben is szépen megtelt a templom buzgó

hallgatókkal, kik szívesen hallgatták Laky tanulságos beszédét, mely erős hazaszeretetről és építő hitről tett bizonyosságot. Az amerikai magyar egyházi életnek tömör képen való bemutatása jó hatással volt a hallgatóságra. *Birtha József* lelkész köszöntötte a vendégszónokot és tolmácsolta a hívek üdvözlését, amelyet a gyülekezet állva hallgatott meg.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat most adta ki középeurópai munkájáról a mult évi jelentését. Ebből megtudjuk, hogy Németországban 131,000, míg Magyarországon 73,536 bibliát adtak el. Külföldi országok közül Csehszlovákiában fogyott el a legtöbb magyar biblia, és pedig 4119 darab, Németországban 123 darab, míg Ausztriában 44 darab.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházker. püspökétől.

2353—1931. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokhoz.

A Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Nyelvtudományi és Irodalomtörténeti Intézete Néprajzi Szakosztálya vezetése alatt kifogástalan magyar érzelmű papok, tanítók, egyetemi hallgatók és más egyének a hazai német népatlasz céljaira elsősorban az ország németlakta vidékein néprajzi adatokat gyűjtenek.

Az illető egyének a fentemlített intézet pecsétjével, valamint Petz Gedeon egyetemi tanár, elnök aláírásával ellátott igazolvánnyal működnek. Az igazolvány szövege a következő: „Igazoljuk, hogy úr (úrhölgy) a Néprajzi-atlasz adattárának, amely a Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Német Nyelvtudományi és Irodalomtörténeti Intézete Néprajzi Szakosztályának vezetése alatt áll, munkatársa.”

Felkérem a kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokat, hogy a tisztán magyar tudományos célokat szolgáló adatgyűjtést és az ezt végző egyéneket erkölcsileg támogatni szíveskedjenek.

Debrecen, 1931 július 30.

Atyafiságos szeretettel:

Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: Kun Béla: Húsz esztendő. — Közélet: Kósa Béla: Amihez mi nem értünk... — Híradás: Tiszaparti: Püspöklátogatás Tiszaroffon. — Iskola. — Halottaink. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntöde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-ehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznőölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-1941

Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című imakönyve a református közönség számára.

Papírkötés, vörös metszéssel	Pengő 1:20
Egészvásznon, vörös metszéssel	2:20
Párnázott, díszvásznon, vörösmetszéssel	4:50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban	8:40

Konfirmációi ajándéku legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című kis könyve, ára —66
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példányban forog közkezen.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11.—
Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben 14.—

Ezenkívül dísz-zsoltárokban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: **Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján.** 1.—

Nagy István: **Debreceni konfirmációi Kis Káté** —20

Dr. Révész Imre: **Öntudatos hit** . . . —60

Dr. Ferenczy Gyula: **Kálvinista Kis Káté** 1:60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás —16
" " kétszínű nyomás —12
" " négyszínű nyomás —20

„MÉLIUSZ“
könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.